

ISPARTA İLİNDE KORUNAN DOĞAL ALANLAR VE ENDEMİK BİTKİ TAKSONLARI

Hüseyin FAKİR¹ Hasan ÖZÇELİK² Ayşe DELİGÖZ³

¹Yrd. Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fak., Isparta

²Prof. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fak., Biyoloji Bölümü, Isparta

³Araş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fak., Isparta

huseyinfakir@orman.sdu.edu.tr

ÖZET

Isparta, bitki coğrafyası açısından Akdeniz ve İran-Turan bölgelerinin kesişim yerinde bulunan, farklı ekolojik koşullara sahip, genelde arazisi dağlık ve Göller Yöresi'nde yer alan bir ilimizdir. Küçük yüz ölçümüne rağmen floristik açıdan oldukça zengindir. İl sınırları içerisinde yaklaşık 600 endemik bitki tespit edilmiştir. Isparta Bölgesi'nde 7 adet korunan doğal alan bulunmaktadır. Bunlar; Kovada Gölü Milli Parkı, Kızıldağ Milli Parkı, Gölcük Tabiat Parkı, Yazılı Kanyon Tabiat Parkı, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı, Sütçüler Sığla Ormanı Tabiatı Koruma Alanı ve Kovada Çayı Arboretumu'dur. Bu alanlardan Kovada Gölü Milli Parkı hariç, hepsi floristik açıdan incelenmiştir. Floristik çalışmalar dikkate alınarak Isparta ilinde korunan doğal alanların özellikle endemik ve nadir bitki taksonları bu çalışmada ortaya konulmuştur. Bu alanlardaki bitki taksonlarının saptanmasına yönelik çalışmalarımız 1994-2004 yılları arasında yapılmıştır. Bu çalışmalar sırasında bu alanlara ve çevresine periyodik ve periyodik olmayan bir çok geziler yapılmış ve herbarium teknüğine uygun olarak değişik bitki örneklerinden en az üçer bitki örneği toplanmıştır. Tanıları yapılan bitki örnekleri S.D.Ü. Herbarium'unda korunmaktadır. Çalışmada, Isparta ilindeki korunan doğal alanların herbiri için endemik taksonlar liste halinde sunulmuştur. Listelemeye familya, takson adlarından sonra örneğin toplayıcısı ve numarası verilmiştir. Ayrıca, listede endemik taksonların, IUCN Red Data Book'a göre tehlike kategorileri, Isparta ilindeki tanımlananları, yöreye has ve nadir olanları belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Korunan Doğal Alan, Endemik, Biyoçeşitlilik, Isparta.

ENDEMİC PLANT TAXA OF PROTECTED NATURAL AREAS IN ISPARTA

ABSTRACT

Isparta which located in Lakes Neighborhood has different ecological conditions and high mountainous fields in general. In point of view phytogeographical the area is located transition zone of Mediterranean and Irano-Turanian regions. In spite of It has small surface, has quite a lot wealth floristically. About 600 endemic taxa were identified in Isparta. Seven protected natural areas were found in Isparta. These are: Kovada Lake National Park, Kızıldağ National Park, Gölcük Nature Park, Yazılı Kanyon Nature Park, Kasnak Oak Nature Protection Area, Sütçüler Sweetgum Forest Nature Protection Area and Kovada Stream Arboretum. These protected naturel areas were investigated in respect of floristic point of view except Kovada Lake National Park. In this study, particularly endemic and rare plant taxa were reserached at protected natural areas in Isparta. Studies aimed at determined plant taxa in the research area were completed between 1994 and 2004 years. Minimum three different plant specimens were collected the research area and district by doing field trips periodic and transient. After identifying process, sample plants were put into placed at the University of Suleyman Demirel Herbarium. Plant list were presented endemic taxa each protected natural areas in this study. For each taxon, family, the plant records in author's field notebook, plants special and rare of region, protection statues IUCN Red Data Book in this study were given.

Keywords: Protected Natural Areas, Endemic, Biodiversity, Isparta

GİRİŞ

Türkiye, 10.000 civarında eğrelti ve tohumlu bitki türü ile dünyada bulunduğu iklim kuşağında zengin floraya sahip ülkelerden birisidir. Avrupa kıta florasının 12.000'e yakın türe sahip olduğu ve kıta'nın ülkemizin yaklaşık 15 katı büyülüklükte olduğu düşünülürse, yurdumuzun floristik zenginliği daha da belirginleşir. Türkiye florasının ilginçliği, sahip olduğu tür zenginliğinin yanında, çok sayıda endemik tür de içermesinden kaynaklanır. Avrupa ülkelerindeki endemik türlerin toplamı 2750 kadar iken yurdumuzda bu sayı 3000 civarındadır. Özellikle nesilleri yok olma tehlikesi altında olan bitkilerin korunması için çıkarılan kanun, yönetmelik vb. önlemler yanında, önemli sahaların korunması için ülkelerin floristik açıdan ilginç yörenleri Milli Park, Tabiatı Koruma Alanları gibi statülerle korunmaktadır (Ekim vd., 2000).

Ülkemizde milli düzeyde biyoçeşitlilik ve çevre korumaya yönelik çalışmaların 1930'lu yıllara kadar uzandığı görülür. 1958 yılında ülkemizde ilk milli parkların oluşturulmasıyla geç te olsa önemli adımların atıldığı, daha sonraki yıllarda çok sayıda milli parkların, korunan doğal alanların, muhafaza ormanlarının, tabiat parklarının oluşturulduğu görülmektedir. Ramsar Sözleşmesi'nin de etkisiyle sulak alanlarla ilgili çalışmalar yapılmıştır ve halen de yapılmaktadır. Günümüzde Türkiye yüzölçümünün % 4,83'ü koruma alanı kapsamındadır (Kaya vd., 1997). Bu bağlamda, Isparta yöresinde de 7 adet korunan doğal alan ilan edilmiştir. Bu alanlar ilan edilirken kaynak değerleri içerisinde önemli bir yer tutan bitki örtüsü, endemizm, flora, nesli tehlike altına giren canlılar ve lokal endemikler ön planda tutulmuştur. Çalışmamızda, bitki örtüsü içerisinde de önemli bir yeri olan endemik bitkiler ele alınmıştır. Her şeyden önce endemik bitkileri tanımak, doğal yayılış alanlarını bilmek bu bitkilerin korunması için ana kuraldır.

Isparta'da korunan doğal alanlarda, mikroklima alanlar olarak değerlendirilmesi gereken bazı sahaların varlığı bu alanların genel iklim karakterinin tespitinde bir tek istasyon verilerinin kabul edilmesini imkansız kılmaktadır. Bu durumu da dikkate alarak araştırma alanının yakın çevresindeki istasyon verileri birbirleriyle karşılaştırıldığında kıyıya yakın alçak plato ve ovalık sahalardaki korunan doğal alanlar nemli, denizel tesirlere açık, yaz mevsiminde kuraklığın fazla olduğu bir iklim karakterinde olduğu görülmüştür. Buna karşın, kıyıdan uzakta ve iç kesimlerdeki alanların iklim karakterleri ise genel olarak yarı nemli, kuraklığın yaz mevsiminde orta derecede denizel tesirlere yakın özellikleştir.

MATERIAL ve YÖNTEM

Tekniğine uygun olarak kurutulan bitki örneklerinin büyük bir kısmı S.D.Ü. Herbaryum'unda koruma altına alınmıştır. Bitkiler toplanırken, Orman İşletme Müdürlüğü, Orman İşletme Şefliği, bölgesi, mevkisi, bakısı, denizden yüksekliği, işletme biçimini, fenolojik gözlemler, toplama tarihi ve toplayanın adı soyadı gibi kriterler arazi defterine not edilmiştir. Bitki taksonlarının familya, cins, tür ve türaltı kategorilerinin tanımlamalarında şu kaynaklardan yararlanılmıştır (Davis vd. 1971, Davis ve Cullen 1979, Davis 1965-1988).

Çalışmada, bölgedeki korunan doğal alanların herbiri için endemik taksonlar liste halinde sunulmuştur. Listelemeye familya, taksonlardan sonra bitki örneğinin toplayıcısı ve toplama numarası verilmiştir. Hüseyin FAKIR listede H.F., Hasan ÖZÇELİK H.Ö., Mustafa ÇETİN M.Ç., Halil Murat Şan M.Ş., Birol MUTLU B.M., Alp GÖKŞİN A.G., İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Herbaryumu ISTO olarak kısaltılarak verilmiştir. Ayrıca, listede endemik taksonların, IUCN Red Data Book'a göre tehlike kategorileri Çizelge 1'de belirtilmiştir. Listede alfabetik sıra izlenmiştir.

Çizelge 1. IUCN Red Data Book Tehlike Kategorileri (Ekim vd., 2000)

Tehlike kategorisi	Türkçe adı	Kategori sembolü
EXTINCT	Tükenmiş	EX
EXTINCT IN THE WILD	Doğada tükenmiş	EW
CRITICALLY ENDANGERED	Çok tehlikede	CR
ENDANGERED	Tehlikede	EN
VULNERABLE	Zarar görebilir	VU
LOWER RISK	Az tehdit altında	LR
Pendent	Koruma Önlemi gerektiren	(cd)
Near threatened	Tehdit altına görebilir	(nt)
Least concern	En az endişe verici	(Ic)
NOT EVALUATED	Veri yetersiz	DD
DATA DEFICIENT	Değerlendirilemeyen	NE

SONUÇ ve ÖNERİLER

Kendi kayıtlarımız ve diğer kayıtlar dikkate alınarak Isparta ilindeki Kızıldağ Milli Parkı'nda 30 familya ve 79 cinse ait 122 endemik takson, Gölcük Tabiat Parkı'nda 18 familya ve 44 cinse ait 72 endemik takson, Yazılı Kanyon Tabiat Parkı'nda 16 familya ve 41 cinse ait 63 endemik takson, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı'nda 15 familya ve 25 cinse ait 31 endemik takson, Sütçüler Siğla Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nda 8 familya ve 9 cinse ait 11 endemik takson ve Kovada Çayı Arboretumu'nda 16 familya ve 45 cinse ait 54 endemik takson tespit edilmiştir. Korunan doğal alanlardan toplanan ve tanıları yapılan endemik bitki taksonlarının sayıları, IUCN

Red Data Book'a göre tehlike kategorileri sayıları ve birbirinde bulunmayan endemik taksonlar Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Isparta Bölgesi'nde Korunan Doğal Alanların Endemik Taksonlarının Karşılaştırılması

	Kız.	Göl.	Yaz.	Kasn.	Sığ.	Kov.
Alan (ha.)	59600	5925	600	1300.5	88.5	520
Endemik takson	122	71	63	32	11	54
Familya	30	18	16	15	8	16
Cins	81	43	41	26	9	45
Diğer KDA'da olmayan endemik taksonlar	74	44	30	11	2	20
Dicotyledonae	110	70	60	29	11	53
Monocotyledonae	12	1	3	2	-	1
CR	2	-	-	-	-	-
EN	5	8	7	2	2	3
VU	10	3	8	5	1	4
LR (nt)	14	9	9	3	2	10
LR (Ic, cd)	94	47	37	20	5	35
DD	-	2	2	2	1	2

Kız. Kızıldağ Milli Parkı

Göl. Gölcük Tabiat Parkı

Yaz. Yazılı Kanyon Tabiat Parkı

Kasn. Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı

Sığ. Sütçüler Sığla Ormanı Tabiatı Koruma Alanı

Kov. Kovada Çayı Arboretumu

KDA Korunan Doğal Alan

Isparta ilindeki korunan doğal alanlardaki endemik bitki taksonlarının en çok takson içeren 3 familya ve cinsin dağılımı Çizelge 3'de verilmiştir. Bu alanlardaki endemik takson sayısı ile familya ve cinslere dağılımının farklılık göstermesinin nedenleri; bazı çalışmaların toplam takson ve tür sayısının floraları tam olarak tanımlayacak sayıda olmaması, yükseklik farkı, habitat farklılığı ve alanların farklı coğrafik bölge kuşağında bulunmalarıdır.

Çizelge 3. Isparta ilinde Korunan Doğal Alanların En Çok Takson İceren 3 Familya ve Cinsi

Korunan Doğal Alanlar	Familya	Cins
Kızıldağ Milli Parkı	Lamiaceae (17), Asteraceae (17), Fabaceae (11)	Verbascum (5), Salvia (4), Fritillaria (4),
Gölcük Tabiat Parkı	Caryophyllaceae (14), Fabaceae (13), Lamiaceae (10)	Astragalus (9), Minuartia (5), Sideritis (4)
Yazılı Kanyon Tabiat Parkı	Boraginaceae (8), Lamiaceae (7), Scrophulariaceae (6)	Alkanna (5), Linaria (3), Bupleurum (3)
Sütçüler Sığla Ormanı Tabiatı Koruma Alanı	Brassicaceae (3), Fabaceae (2), Scrophulariaceae (1)	Astragalus (2), Alyssum (2), Verbascum (1)
Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı	Lamiaceae (6), Fabaceae (5), Scrophulariaceae (3)	Astragalus (4), Verbascum (3), Phlomis (2)
Kovada Çayı Arboretumu	Scrophulariaceae (8), Lamiaceae (7), Fabaceae (5)	Verbascum (3), Cirsium (2), Silene (2)

Isparta'dan tanımlanan ve yöreye has olarak yetişen endemik bitkiler; *Petrorhagia hispidula* (Boiss. & Heldr.) Ball. & Heywood., *Saponaria pinetorum* Hedge, *Astragalus paecilanthes* Boiss. & Heldr., *Minuartia mesogitana* (Boiss.) Hand.- Mazz. subsp. *macrocarpa* McNeill, *Sideritis condensata* Boiss. & Heldr., *Lamium eriocephalum* Bentham subsp. *glandulosidens* (Hub-Mor.) R.Mill, *Viola kizildaghensis* M. Dinç & Yild.'dır.

Isparta yöresinde populasyonu yetersiz gelişme gösteren endemik bitkiler; *Johrenia dichotoma* DC. subsp. *dichotoma*, *Helichrysum compactum* Boiss., *Onopordum anatomicum* (Boiss.) Eig., *Consolida glandulosa* (Boiss. & Huet.) Bornm, *Consolida stenocarpa* (Davis & Hossain) Davis, *Delphinium venulosum* Boiss., *Minuartia erythrosepala* (Boiss.) Hand-Mazz. var. *erythrosepala*, *Minuartia umbellifera* (Boiss.) McNeill subsp. *pontica* (Bornm.) McNeill, *Minuartia umbellifera* (Boiss.) McNeill subsp. *umbellifera*, *Paronychia davisi* Chaudhri, *Silene tunicoides* Boiss., *Lamium lycicum* Boiss., *Scrophularia cryptophila* Boiss&Heldr., *Verbascum chrysorrhacos* Boiss., *Helichrysum pamphylicum* Davis&Kupicha, *Onopordum boisseri* Wilk., *Saponaria kotschyii* Boiss.'dır.

Isparta ilindeki korunan doğal alanlarda endemik ve endemik olmayan bitkiler iyi korunmakla beraber, çeşitli baskılar altında olup, bir kısmı bu baskılar sonucu neslini devam ettirebilmekte zorlanmaktadır. Eko-turizm olayı sonucunda, Kızıldağ Milli Parkı ve Yazılı Kanyon Tabiat Parkı 'nda bazı nadir ve endemik bitkiler zarar görmektedir. Kızıldağ Milli Parkı'na Şarkikaraağaç Belediye'sinin ilgili elemanları bilincsizce zarar vermektedir. Kovada Gölü Milli Parkı içerisinde bulunan şahıslara ait tarım alanlarındaki tarımsal mücadele için kullanılan pestisit, bitki ve hayvan türlerine zarar vermektedir. Ayrıca, buradaki gölün su kirliliği her geçen gün artmaktadır. 2005 yılında Gölcük Tabiat Parkı'nın bir kısmı Kent Ormanı haline getirildiğinden dolayı floristik yapının zarar görme ihtimali yüksektir. Isparta ilindeki korunan doğal alanlarda aşırı otlatmanın etkisi azalmakla beraber yer yer bazı alanlarda otlatmalara devam edilmektedir. Uzun bir süreden beri bazı bitkiler çeşitli amaçlarla (tıbbi, baharat, süs, yakacak, hayvan yemi vb.) doğadan toplanmaktadır, bir kısmı yurt içinde kullanılmaktır, bir kısmı ise yurt dışına satılmaktadır. Bu tip bitkilerden bazıları endemiktir (*Origanum minutiflorum*, *Sideritis condensata*, *Sideritis libanotica* subsp. *linearis*, *Origanum sipyleum*, *Helichrysum compactum*, *Thymus* sp.). Bölgede özellikle bazı tıbbi ve aromatik bitkilerin, populasyonlarında azalmalar olduğu ve bu azalmanın gittikçe arttığı görülmektedir.

Sonuç olarak, önemli tür zenginliğine sahip, ancak çeşitli biyotik ve abiyotik etkenlerin baskısı altında olan Isparta ilinde ve ülkemizde doğanın korunması konusunda çeşitli tedbirler yanında, özellikle bitki türlerinin korunmasında çeşitli statülerdeki korunan doğal alanların çoğaltılmasıdır. Ülkemizde son yıllarda korunan doğal alanların sayısında bir artış gözlenmeye birlikte, korunan doğal alanlarda endemik, nadir ve tehlike altındaki türler tespit edilerek korunurken, yakın çevrede bu gruba giren türlerin buraya taşınarak korunmaları da sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Davis, P.H., Harper, P.C., Hedge, I.C., 1971. Distribution Patterns in with Particular Reference to Endemism, Plant life and South-West Asia, Published by the Botanical Society of Edinburg-Aberdeen-Great Britain.
- Davis, P.H., Cullen, J., 1979. The identification of Flowering Plant Families, Cambridge University Press, London.
- Davis, P.H. 1965-1988. Flora of Turkey and The East Aegean Islands, Vol.1-10, at the University press, Edinburg.
- Çetin, M., 2001. Kovada Çayı Arboretumu (Eğirdir-Isparta) Florası (Yüksek Lisans Tezi) S.D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler), Red Data Book of Turkish Plants(Pteridophyta and Spermatophyta), Türkiye Tabiatı Koruma Derneği Yayın No:18, 246 s., Ankara.
- Fakır, H., Dutkuner, İ., 1999. Isparta Gölcük Tabiat Parkı Florası Üzerine Araştırmalar, 1st International Symposium on Protection of Natural Environment & Erhami Karaçam (*Pinus nigra* Arnold. subsp. *pallasiana* (Lamb.) Holmboe var. *pyramidalis* (Acat.) Yaltırık), Sayfa:77-87, Kütahya.
- Fakır, H., Doğanoğlu, Ö., 2003. Isparta Sığla (*Liquidambar orientalis* Miller) Ormanı Tabiatı Koruma Alanı Bitki Taksonları, S.D.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri:A, Sayı:1, Sayfa: 67-86.
- Kaya, Z., Kün, E., Güner, A., 1997. Türkiye Bitki Genetik Çeşitliliğinin Yerinde (in-situ) Korunması Ulusal Planı, Milli Eğitim Basımı, Ankara.
- Mutlu, B., Erik, S., 2003. Flora of Kızıldağ (Isparta) and Environs, Tr. Journal of Botany, 27:463-493.
- Özçelik, H., Serdaroglu, H., 1998. Isparta Florasına Genel Bakış, Isparta'nın Dünü, Bu Günü ve Yarını Semp. II, 16-17 Mayıs 1998, Isparta, Bildiriler Kitabı: II, 161-180.
- Özçelik, H., 2000. Studies on Protections of Endemic and Rare Plants of Lakes Region. Bulletin of Pure and Applied Sciences, Vol. 19 B (No: 2), 93-116.
- Özçelik, H., Karaca, S., Şan, H.M., 2001. Davras Dağı (Isparta) Florası, Eğirdir Semp. 31 Ağustos-1 Eylül 2001 (Tarihi- Kültürel ve Ekonomik Yönleri ile Eğirdir), 665-680.
- Özçelik, H., Korkmaz, M., Tel, A.Z., Özgökçe, F., 2001. Göller Yöresi Florası'na Genel Bakış, IV. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, Sayfa:117-130, Bodrum.
- Özçelik, H., Korkmaz, M., 2002. Contributions to the flora of Sütçüler- Isparta (Türkiye) Bulletin of Pure and Applied Sciences, Vol. 21B (No:1); 1-19

SİSTEMATİK DİZİN

Kızıldağ Milli Parkı'nın Endemik Bitki Taksonları

ACANTHACEAE

Acanthus hirsutus Boiss., LR (Ic), B.M. 1427.

APIACEAE

Bupleurum sulphureum Boiss. & Bal., LR (Ic), B.M. 1417.

Eryngium kotschyi Boiss., LR (Ic), B.M. 927.

Ferulago plathycarpa Boiss. & Bal., LR (Ic), B.M. 934.

Prangos meliocarpoides Boiss. var. *meliocarpoides*, LR (Ic), B.M. 413.

ASTERACEAE

Anthemis wiedemanniana Fisch. & Mey., LR (Ic), B.M. 526.

Centaurea anthemifolia Hub.-Mor., EN, B.M. 900.

Centaurea cariensis Boiss. subsp. *longipapposa* Wagenitz, LR (Ic), B.M. 642-697.

Cirsium cassium P.H. Davis & Paris, EN, B.M. 1777.

Cirsium dirmilense R.M. Burton, LR (nt), B.M. 1777.

Cirsium sinterianum Freyn, LR (nt), B.M. 989.

Cousinia iconica Hub.-Mor., LR (nt), B.M. 972.

Crepis macropus Boiss. & Heldr., LR (Ic), B.M. 665-693.

Helichrysum arenarium (L.) Moench subsp. *aucheri* (Boiss.) P.H. Davis & Kupicha., LR (Ic), B.M. 577.

Leucocyclus formosus Boiss. subsp. *formosus*, LR (nt), B.M. 1515.

Onopordum bracteatum Boiss. & Heldr. var. *arachnoideum* Erik & Sümbül, EN, B.M. 995.

Scorzonera eriophora DC., LR (Ic), B.M. 1512.

Scorzonera semicana DC., LR (Ic), B.M. 1460.

Scorzonera suberosa K. Koch. subsp. *cariensis* (Boiss.) D.F. Chamb., LR (Ic), B.M. 249.

Tanacetum argenteum (Lam.) Willd. subsp. *argenteum*, LR (Ic), B.M. 1590.

Tanacetum cadmeum (Boiss.) Heywod subsp. *cadmeum*, LR (Ic), B.M. 1595.

Tripleurospermum callosum (Boiss. & Heldr.) E. Hossain, LR (Ic), B.M. 548.

BORAGINACEAE

Alkanna areolata Boiss. var. *areolata*, LR (Ic), B.M. 236.

Alkanna incana Boiss., LR (nt), B.M. 587.

Moltzia aurea Boiss., LR (Ic), B.M. 1311.

Onosma bracteosum Hausskn. & Bornm., LR (Ic), B.M. 1446.

Onosma cappadocicum Siehe ex Riedl, LR (nt), B.M. 540.

BRASSICACEAE

Alyssum filiforme Nyar., LR (Ic), B.M. 673.

Alyssum pateri Nyar subsp. *pateri*, LR (Ic), B.M. 1086.

Alyssum peltarioides Boiss. subsp. *virgatiforme* (Nyar.) T.R. Dudley, LR (Ic), B.M. 865.

Arabis aubrietioides Boiss., LR (Ic), B.M. 274.

Aubrieta canescens (Boiss.) Bornm. subsp. *cilicica* (Boiss.) Cullen, LR (Ic), B.M. 1085.

Aubrieta pinardii Boiss., LR (Ic), B.M. 243.

Isatis glauca Aucher ex Boiss. subsp. *galatica* Yild., CR, B.M. 1023.

CAMPANULACEAE

Asyneuma limonifolium (L.) Janch. subsp. *pestalozzae* (Boiss.) Damboldt, LR (Ic), B.M. 909.

Asyneuma linifolium (Boiss. & Heldr.) Bornm. subsp. *linifolium*, EN, B.M. 836.

Campanula argaea Boiss. & Bal., LR (Ic), B.M. 1160.

CARYOPHYLLACEAE

Arenaria ledebouriana Fenzl var. *parviflora* Boiss., LR (Ic), B.M. 940.

Dianthus anatolicus Boiss., LR (Ic), B.M. 863.

Dianthus elegans d'Urv. var. *elegans*, LR (Ic), B.M. 1125.

Gypsophila arrosti Guss. var. *nebulosa* (Boiss. & Heldr.) Bark., LR (nt), B.M. 1565.

Minuartia anatolica (Boiss.) Woronow var. *arachnoidea* McNeill, LR (Ic), B.M. 749.

Minuartia leucocephaloidea (Bornm.) Bornm., LR (Ic), B.M. 527.

Saponaria kotschyi Boiss., LR (Ic), B.M. 1690.

Saponaria pamphylica Boiss. & Heldr., LR (Ic), B.M. 1048.

Silene tunicoides Boiss., LR (nt), B.M. 1695.

CISTACEAE

Fumana paphlagonica Bornm. & Janch. LR (Ic), B.M. 634.

CONVOLVULACEAE

Convolvulus galaticus Rotsan ex Choisy, LR (Ic), B.M. 1406.

CRASSULACEAE

Rosularia chrysanthia (Boiss.) Takht., LR (Ic), B.M. 933.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia anacampseros Boiss. var. *anacampseros*, LR (Ic), B.M. 1227.

Euphorbia falcata L. subsp. *macrostegia* (Bornm.) O. Schwarz, LR (Ic), B.M. 1646.

FABACEAE

Astragalus gymnolobus Fisch., LR (Ic), B.M. 1506, H.F. 3265.

Astragalus mesogitanus Boiss., LR (Ic), B.M. 906.

Astragalus micropterus Fisch., LR (Ic), B.M. 715.

Astragalus tmeleus Boiss. var. *bounacanthus* (Boiss.) D.F. Chamb., LR (Ic), B.M. 649.

Astragalus vulnerariae DC., LR (Ic), B.M. 538.

Colutea melanocalyx Boiss. & Heldr. subsp. *melanocalyx*, VU, B.M. 411, H.F. 3251.

Genista involucrata Spach., LR (Ic), B.M. 844, H.F. 3259.

Onobrychis fallax Freyn & Sint., LR (Ic), B.M. 1505.

Onobrychis oxydontha Boiss. subsp. *armena* (Boiss. & Huet) Aktoklu, LR (Ic), B.M. 454.

Onobrychis pisidica Boiss., LR (nt), B.M. 600.

Trifolium pannonicum Jacq. subsp. *elongatum* (Willd.) Zohary, LR (Ic), B.M. 869.

GERANIACEAE

Erodium amanum Boiss. & Kotschy, LR (Ic), B.M. 343.

Geranium lasiopus Boiss. & Heldr., VU, B.M. 848.

HYPERACEAE

Hypericum avicularefolium Jaub. & Spach. subsp. *avicularefolium* var. *avicularefolium*, LR (Ic), B.M. 1710.

Hypericum avicularefolium Jaub. & Spach. subsp. *depilatum* (Freyn & Bornm.) N. Robson var. *depilatum*, LR (Ic), B.M. 1067.

Hypericum confertum Choisy subsp. *confertum*, LR (Ic), B.M. 1467.

Hypericum heterophyllum Vent. LR (Ic), B.M. 761.

ILLECEBRACEAE

Paronychia argyroloba Stapf., LR (nt), B.M. 1994.

IRIDACEAE

Crocus danfordiae Maw, LR (Ic), B.M. 1205.

Gladiolus anatolicus (Boiss.) Stapf, LR (Ic), B.M. 1700.

Iris schactii Markgraf, LR (Ic), B.M. 1213.

Iris stenophylla Hausskn. & Siehe ex Baker subsp. *stenophylla*, VU, B.M. 198.

JUNCACEAE

Juncus sparganiifolius Boiss. & Kotschy ex Buchenau, LR (Ic), B.M. 873.

LAMIACEAE

Ballota nigra L. subsp. *anatolica* P.H. Davis, LR (Ic), B.M. 1179.

Lamium pisolatum R.R.Mill, LR (nt), B.M. 599.

Nepeta cadmea Boiss., LR (Ic), B.M. 870.

Origanum sylvestre L., LR (Ic), B.M. 974, H.F. 3268.

Phlomis armeniaca Willd., EN, B.M. 926, H.F. 3250.

Salvia cadmica Boiss., LR (Ic), B.M. 486.

Salvia cryptantha Montbret & Aucher ex Benth., LR (Ic), B.M. 415.

Salvia cyanescens Boiss. & Bal., LR (Ic), B.M. 874.

Salvia heldreichiana Boiss. ex Benth., LR (Ic), B.M. 841.

Scutellaria salviifolia Benth., LR (Ic), B.M. 1450.

Sideritis serratifolia Hub.-Mor., VU, B.M. 1589.

Stachys cretica L. subsp. *anatolica* Rech.f., LR (Ic), B.M. 706, H.F. 3255.

Stachys iberica M. Bieb. subsp. *iberica* var. *densipillosa* R. Bhattacharjee, LR (Ic), B.M. 733.

Thymus longicaulis C.Persl subsp. *chaubardii* (Boiss. & Heldr. ex Reich.f.) Jalas, var. *antalyanus* (Klokov) Jalas, LR (nt), B.M. 735, H.F. 3270.

Thymus sylvestris Boiss. subsp. *sylvestris* var. *sylvestris*, LR (Ic), B.M. 840.

Thymus zygoides Griseb. subsp. *lycaonicus* (Celak.) Ronniger, LR (Ic), B.M. 820.

Wiedemannia orientalis Fisch. & Mey., LR (Ic), B.M. 357.

LILIACEAE

Allium scabriiflorum Boiss., LR (Ic), B.M. 1596.

Bellevalia tauri Feinbrun, LR (Ic), B.M. 595.

Colchicum burttii Meikle, LR (Ic), B.M. 228.

Fritillaria carica Rix. subsp. *carica*, LR (nt), B.M. 1269.

Fritillaria whitallii Baker, VU, B.M. 1357.

Fritillaria hermonis Fenzl subsp. *amana* Rix, VU, B.M. 342.

Fritillaria sibthorpii (Sm.) Baker subsp. *sibthorpii*, VU, B.M. 1129.

Tulipa armena Boiss. var. *lycica* (Baker) Marais, LR (Ic), B.M. 1355.

LINACEAE

Linum hirsutum L. subsp. *anatolicum* (Boiss.) Hayek var. *anatolicum*, LR (Ic), B.M. 484.

MALVACEAE

Alcea apterocarpa (Fenzl) Boiss., LR (Ic), B.M. 958.

PAPAVERACEAE

Papaver apokrinomenon Fedde, LR (Ic), B.M. 743.

PLUMBAGINACEAE

Acantholimon caesareum Boiss. & Bal., LR (Ic), B.M. 814.

POLYGALACEAE

Polygala prunifolia Boiss. subsp. *megaptera* Cullen, LR (Ic), B.M. 1462.

RANUNCULACEAE

Consolida raveyi (Boiss.) Schrödinger, LR (Ic), B.M. 889.

Ranunculus heterorhizus Boiss. & Bal., LR (nt), B.M. 336.

RHAMNACEAE

Rhamnus thymifolius Bornm., LR (Ic), B.M. 803, H.F. 3261.

ROSACEAE

Amelanchier parviflora Boiss. var. *dentata* Browicz., VU, B.M. 420, H.F. 3259..

Amelanchier parviflora Boiss. var. *parviflora*, LR (Ic), B.M. 419, H.F. 3253.

RUBIACEAE

Asperula stricta Boiss. subsp. *monticola* Ehrend., LR (Ic), B.M. 1799.

Galium dumosum Boiss., LR (Ic), B.M. 837.

SCROPHULARIACEAE

Linaria genistifolia (L.) Mill. subsp. *confertiflora* (Boiss.) P.H. Davis, LR (Ic), B.M. 1010.

Scrophularia cryptophila Boiss. & Heldr., LR (Ic), B.M. 1087.

Verbascum adenophorum Boiss. & Bal., LR (nt), B.M. 917.

Verbascum insulare Boiss. & Heldr., LR (Ic), B.M. 1478.

Verbascum leptocladum Boiss. & Heldr. EN, B.M. 1089.

Verbascum pycnostachyum Boiss. & Heldr., LR (Ic), B.M. 1090.

Verbascum symesii Murb. & Rech.f., VU, B.M. 1753.

Veronica cuneifolia D.Don subsp. *cuneifolia*, LR (Ic), B.M. 292.

Veronica multifida L., LR (Ic), B.M. 294.

VIOLACEAE

Viola kizildaghensis M. Dinç & Yıld., CR, B.M. 1360.

Gölcük Tabiat Parkı'nın Endemik Bitki Taksonları

ACANTHACEAE

Acanthus hirsutus Boiss., LR (Ic), H.F. 3414.

APIACEAE

Johrenia dichotoma DC. subsp. *dichotoma*, EN; H.Ö. 7240.

Prangos meliocarpoides Boiss. var. *meliocarpoides*, LR (Ic), H.F. 165.

Prangos uechtritzii Boiss. & Hausskn., LR (Ic), M.Ş. 400.

ASCLEPIADACEAE

Vincetoxicum canescens (Wild) Decne subsp. *pedunculata* Browicz., VU, H.F. 101.

ASTERACEAE

Centaurea calolepis Boiss., LR (Ic), M.Ş. 524.

Helichrysum compactum Boiss., EN, H.F. 99.

Onopordum anatinum (Boiss.) Eig., LR (Ic), H.Ö. 7252.

BORAGINACEAE

Alkanna sieheana Rech., LR (cd), H.F. 120.

Alkanna areolata Boiss. var. *areolata*, LR (Ic), H.F. 3435.

BRASSICACEAE

Arabis aubrietioides Boiss., LR (Ic), H.F. 144.

Aubrieta pinardii Boiss., LR (Ic), H.F. 220.

CAMPANULACEAE

Asyneuma isauricum Contandri, LR (cd), M.Ş. 335.

Asyneuma rigidum Grossh. subsp. *sibthorpiatum*, LR (Ic), M.Ş. 528.

Campanula fruticulosa (Schwarz & Davis) Damboldt., EN, H.Ö. 6756.

CARYOPHYLLACEAE

Bolanthus minuartioides (Jaub & Spach) Hub.-Mor., LR (Ic), H.F. 23.

Dianthus carmelitarum Reut., LR (Ic), H.F. 233.

Gypsophyla arrostii Guss. var. *nebulosa* (Boiss. & Heldr.) Bark, LR (cd), H.F. 236.
Minuartia anotolica (Boiss.) Woronow var. *arachnoidea* McNeill, LR (Ic), H.F. 3408.
Minuartia erythrosepala (Boiss.) Hand-Mazz. var. *erythrosepala*, LR (Ic), H.Ö. 7226.
Minuartia gracilis McNeill, VU, H.F. 74.
Minuartia hybrida (Vill.) Schischk. subsp. *hybrida*, LR (Ic), H.F. 225.
Minuartia lecocephaloidea (Bornm.) Bornm., LR (Ic), H.Ö. 7222.
Minuartia umbellulifera (Boiss.) McNeill subsp. *pontica* (Bornm.) McNeill, LR (cd), H.Ö. 7211.
Minuartia umbellulifera (Boiss.) McNeill subsp. *umbellulifera*, LR (cd), H.Ö. 7066.
Petrorhagia hispidula (Boiss. & Heldr.) Ball. & Heywood., VU, H.F. 233.
Saponaria pamphylica Boiss. & Heldr., LR (Ic), H.F. 160.
Saponaria pinetorum Hedge, LR (nt), H.Ö. 7061.
Silene armena Boiss. var. *armena*, LR (Ic), H.Ö. 7254.
Silene leptoclada Boiss., LR (nt), H.F. 237.
Silene lucida Chowdh., H.F. 49.

DIPSACACEAE

Cephalaria salicifolia Past., DD, M.Ş. 533.
Scabiosa hololeuca Bornm., EN, H.F. 47.

FABACEAE

Astragalus albifolius Freyn & Sint., LR (cd), H.Ö. 7259.
Astragalus barbareae Bornm., DD, H.Ö. 7059.
Astragalus gymnolobus Fisher, LR (Ic), H.F. 66.
Astragalus melanophrurius Boiss., LR (nt), H.Ö. 7208.
Astragalus paecilanthus Boiss. & Heldr., LR (Ic), H.Ö. 7050.
Astragalus panduratus Bunge, EN, H.Ö. 7058.
Astragalus pinetorum Boiss., LR (Ic), H.Ö. 7063.
Astragalus oxytropifolius Boiss., LR (nt), H.F. 180.
Astragalus zederbaueri Stadlman, LR (Ic), H.Ö. 6768.
Chamaecytisus drepanolobus (Boiss.) Rothm., LR (nt), H.F. 104.
Onobrychis fallax Freyn & Sint., LR (Ic), H.F. 3431.
Onobrychis pisidica Boiss., LR (nt), H.F. 97.
Trifolium barbulatum (Freyn & Sint.) Zoh., LR (Ic), H.F. 244.
Vicia freyniana Bornm., LR (Ic), H.F. 25.

GERANIACEAE

Erodium absinthoides Willd. subsp. *absinthoides*, LR (Ic), H.F. 145.

ILLECEBRACEAE

Paronychia davisii Chaudhri, EN, H.Ö. 7256.

LAMIACEAE

Marrubium bourgaei Boiss. subsp. *bourgaei*, LR (nt), H.Ö. 6753.
Marrubium parviflorum Fisch & Mey. subsp. *oligodon*, LR (Ic), H.F. 255.
Nepeta caesarea Boiss., LR (nt), H.Ö. 7403.
Origanum sylvestre L., LR (Ic), H.F. 69.
Satureja cilicica P.H. Davis, LR (cd), H.Ö. 7481.
Sideritis germanicopolitana subsp. *germanicopolitana* Bornm., LR (Ic), H.F. 92.
Sideritis hololeuca Boiss., LR (cd), M.Ş. 539.
Sideritis leptoclada O. Schwarz & P.H. Davis, LR (cd), H.Ö. 6764.
Sideritis libanotica Labill. subsp. *linearis* (Bentham) Bornm., LR (Ic), H.Ö. 7047.

Stachys butleri R. Mill., EN, M.Ş. 389.
Wiedemannia orientalis Fisch. & Mey., LR (Ic), H.F. 3427.

LILIACEAE

Muscari discolor Boiss. & Hauasskn, LR (cd), H.F. 109.

MALVACEAE

Alcea apterocarpa (Fenzl.) Boiss., LR (Ic), M.Ş. 521.

PAPAVERACEAE

Papaver spicatum Boiss. & Ball., LR (Ic), H.Ö. 6765.
Papaver virchowii Aschers & Sint., LR (cd), H.F. 218.

RANUNCULACEAE

Consolida glandulosa (Boiss. & Huet.) Bornm., LR (Ic), H.F. 209.
Consolida raveyi (Boiss.) Schrödinger, LR (Ic), H.F. 3401.
Consolida stenocarpa (Davis & Hossain) Davis, LR (Ic), H.Ö. 6771.
Delphinium venulosum Boiss., LR (Ic), M.Ş. 515.
Ranunculus heterorhizus Boiss. & Bal., LR (cd), H.F. 3410.

SCROPHULARIACEAE

Linaria corifolia Desf., LR (Ic), H.F. 54.
Verbascum natolicum (Fisch & Mey.) Hub.-Mor., LR (nt), H.F. 20.

Sütçüler Sağla Ormanı Tabiatı Koruma Alanı'nın Endemik Bitki Taksonları

HAMAMELIDACEAE

Liquidambar orientalis Miller, VU, H.F. 1667.

LINACEAE

Linum pamphylicum (Boiss.) Podp. EN, H.F. 1663.

SCROPHULARIACEAE

Verbascum elegantulum Hub.-Mor., DD, H.F. 2634.

BORAGINACEAE

Moltzia aurea Boiss., LR (Ic), H.F. 3343.

BRASSICACEAE

Alyssum argyropillum Schott., LR (nt), H.F. 3351.
Alyssum pateri Nyar subsp. *pateri*, LR (Ic), H.F. 3355.
Iberis carica Bornm., LR (nt), H.F. 3332.

CAMPANULACEAE

Campanula lyrata Lam. subsp. *lyrata*, LR (Ic), H.F. 3340.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia cardiophylla Boiss. & Heldr., LR (Ic), H.F. 3335.

FABACEAE

Astragalus campylosema Boiss., LR (Ic), H.F. 3341.
Astragalus gaeobotrys Boiss. & Bal., EN, H.F., 3347.

Yazılı Kanyon Tabiatı Koruma Alanının Endemik Taksonları

APIACEAE

Bupleurum anatolicum Hub.-Mor.&Reese, LR (nt), H.Ö. 12088-b.

Bupleurum heldreichii Boiss. & Bal., LR (Ic), H.F. 1133.

Bupleurum subuniflorum Boiss&Heldr., LR (nt), H.Ö. 12046.

Bupleurum sulphureum Boiss. & Bal., LR (Ic), H.F. 3376.

ASTERACEAE

Helichrysum pamphylicum Davis&Kupicha, LR (Ic), H.Ö. 7578.
Inula anatolica Boiss., LR (Ic), H.F. 3211.
Sorzonera eriophora DC., LR (Ic), H.F. 3365.

BORAGINACEAE

Alkanna areolata Boiss. var *areolata*, LR (Ic), H.Ö. 11903.
Alkanna areolata Boiss. var *subleavis* Hub.-Mor., EN, H.Ö. 10269.
Alkanna oreodoxa Hub.-Mor., EN, H.Ö. 11889.
Alkanna punctulata Hub.-Mor., VU, H.Ö. 11864.
Alkanna sieheana Rech., LR (cd), M.K. 695.
Anchusa leptophylla Roemer.& Schultes subsp. *incana* (Ledep.) Chamb., LR (Ic), M.K. 207.
Myosotis ramosissima Rochel ex Schultes subsp. *uncata* (Boiss&Bal.) Grau, EN, H.Ö. 11865.
Paracaryum paphlagonicum (Bornm.) R. Mill, LR (cd), H.Ö. 11989.
Onosma bracteosum Hausskn. & Bal., LR (Ic), H.F. 3388.

BRASSICACEAE

Alyssum pateri Nyar. subsp. *pateri*, LR (Ic), H.F. 3366.
Arabis andosacea Fenzl.Pug., LR (cd), H.Ö. 11830.
Arabis drabiformis Boiss., VU, H.Ö. 11866.
Aubrieta canescens (Boiss.) Bornm. subsp. *canescens*, LR (Ic), H.Ö. 10850.
Iberis carica Bornm., LR (nt), H.Ö. 11767.

CAMPANULACEAE

Campanula lyrata Lam. subsp. *lyrata*, LR (Ic), H.Ö. 11796.

CARYOPHYLLACEAE

Arenaria ledebouriana Fenzl var. *parviflora* Boiss., LR (Ic), H.F. 3362.
Dianthus anatolicus Boiss., LR (Ic), H.F. 3378.
Dianthus leucocephaeus Sibth. & Sm. var. *leucocephaeus*, LR (Ic), H.F. 1830.
Dianthus zederbaueri Vierh., LR (cd), H.F. 2311.
Minuartia mesogitana (Boiss.) Hand.- Mazz. subsp. *macrocarpa* McNeill, EN, H.F. 1454.
Silene leptoclada Boiss. LR (nt), H.Ö. 12145, H.F. 3372.
Silene tunicoides Boiss., LR (nt), H.F. 1127.

CRASSULACEAE

Rosularia serpentinica (Wendermann) Muirhead., EN, H.Ö 11959.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia cardiophylla Boiss&Heldr., LR (Ic), H.Ö. 11778.

FABACEAE

Astragalus barbareae Bornm., DD, H.Ö. 10841.
Astragalus campylosema Boiss., LR (Ic), H.F. 3391.
Astragalus isauricus Hub.-Mor. & Matthews, EN, 3390.
Astragalus panduratus Bunge, EN, H.F. 3370.
Astragalus schizopterus Boiss., LR (nt), H.Ö. 11811.
Trifolium caudatum Boiss., LR (Ic), M.K. 10.
Trigonella cretica (L) Boiss., LR (nt), H.Ö. 10863.
Lathyrus tukhtensis Czecz., LR (Ic), H.Ö. 10780.

HYPERICACEAE

Hypericum avicariifolium subsp. *depilatum* (Freyn&Bornm.) Robson var. *bourgaei* (Boiss.) Robson, LR (Ic), H.Ö. 11858.

Hypericum avicariifolium Jaub. & Spach subsp. *depilatum* (Freyn & Bornm.) Robson var. *depilatum*, LR (Ic), H.F. 882,2211.

LAMIACEAE

Ajuga bombicina Boiss., LR (nt), H.Ö. 11843.
Ballota cristata P.H. Davis, LR (cd), H.Ö. 10528, H.F. 3400.
Lamium lycicum Boiss., LR (cd), H.Ö. 11967.
Lamium pisidicum R. Mill. LR (Ic), H.Ö. 10845.
Micromeria elliptica C. Koch., LR (Ic), H.Ö. 12045.
Nepeta caesarea Boiss, LR (nt), H.Ö. 12057.
Phlomis grandiflora H.S. Thompson var. *grandiflora*, VU, H.F. 1804.
Stachys antalyensis Y. Ayaşlıgil & P.H. Davis, VU, H.F. 1423.
Stachys cretica L. subsp. *mersinaea* (Boiss) Rech.fil., LR (Ic), H.Ö. 12017.

LILIACEAE

Allium scabriflorum Boiss., LR (Ic), H.Ö. 11786.
Musacari muscari Medikus, VU, H.Ö. 11853.
Ornithogalum orthophyllum Ten., DD, H.F. 2245.

MALVACEAE

Alcea apterocarpa (Fenzl) Boiss., LR (Ic), H.F. 3395.

OLEACEAE

Fraxinus ornus L. subsp. *cilicica* (Lingelsh.) Yalt., LR (Ic), H.F. 891.

RANUNCULACEAE

Ranunculus heterorhizus Boiss. & Bal., LR (cd), H.F. 3387.

SCROPHULARIACEAE

Linaria corifolia Desf., LR (Ic), H.Ö. 10838.
Linaria genistifolia (L) Mill. subsp. *confertiflora* (Boiss.) Davis., LR (Ic), H.Ö. 7572.
Linaria kurdica Boiss.& Hohen. subsp. *kurdica*, VU, M.K. 515.
Scrophularia cryptophila Boiss. & Heldr., LR (Ic), H.Ö. 12061.
Verbascum chrysorrhacos Boiss., VU, H.Ö. 12054.
Verbascum cilicium Boiss., VU, H.Ö. 12028.
Veronica caespitosa Boiss. var. *caespitosa*, LR (Ic), H.F. 1459.

Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı'nın Endemik Taksonları

ACERACEAE

Acer hyrcanum Fisch. & Mey. subsp. *sphaerocaryum*, VU, A.G., ISTO 8679, H.F. 3231.

ASTERACEAE

Tanacetum cadmeum (Boiss.) Heywood subsp. *cadmeum*, LR (Ic), H.F. 3240.

BORAGINACEAE

Moltzia aurea Boiss., LR (Ic), H.F. 3327.

BRASSICACEAE

Aethinema thesiifolium Boiss. & Heldr., DD, H.F. 3228.
Alyssum filiforme Nyar, LR (Ic), H.F. 3284.

Arabis aubrietoides Boiss., LR (Ic), H.F. 3326.
Aubrieta pinardii Boiss., LR (Ic), H.F. 3311.

CAMAPANULACEAE

Asyneuma linifolium (Boiss. & Heldr.) Bornm. subsp. *linifolium*, EN, H.F. 3301.

CARYOPHYLLACEAE

Saponaria kotschyana Boiss., LR (Ic), H.F. 3229.
Silene armena Boiss. var. *serrulata* (Boiss.) Coode & Cullen, LR (cd), A.G., Isto 16075.
Minuartia leucocephaloides (Bornm.) Bornm., LR (Ic), H.F. 3277.

FABACEAE

Astragalus angustifolius Lam. subsp. *longidens* Hub.-Mor. & Matthews, LR (Ic), A.G., Isto 8736, H.F. 3229.
Astragalus mesogitanus Boiss., LR (Ic), H.F. 3275.
Astragalus vulneraria DC., LR (Ic), H.F. 3227.
Astragalus densifolius Lam., DD, H.F. 3272.
Onobrychis pisioides Boiss. LR (nt), H.F. 3235.

FAGACEAE

Quercus vulcanica Boiss. & Heldr. Ex Kotschy, LR (nt), H.F. 3238.

ILLECEBRACEAE

Paronychia argyroloba Stapf., LR (nt), H.F. 3280.

LAMIACEAE

Ballota nigra L. subsp. *anatolica* P.H. Davis, LR (Ic), H.F. 3309.
Phlomis grandiflora H.S. Thompson. var. *grandiflora*, VU, H.F. 3237.
Phlomis armenica Willd., LR (Ic), A.G., Isto 8732, H.F. 3246.
Sideritis condensata Boiss. & Heldr. apud Bentham, LR (cd), H.F. 3233.
Micromeria cristata (Hampe) Griseb. subsp. *phrygia* P.H. Davis, LR (Ic), H.F. 3310.
Thymus sipyleus Boiss. subsp. *sipyleus* var. *sipyleus*, LR (Ic), H.F. 3323.

LILIACEAE

Ornithogalum nivale Boiss., LR (Ic), H.F. 3239.
Fritillaria whittallii Baker, VU, H.F. 3318.

OLEACEAE

Fraxinus ornus L. subsp. *cilicica*, LR (Ic), A.G., Isto 9331, H.F. 3232.

PAPAVERACEAE

Papaver apokrinomenon Fedde, LR (Ic), H.F. 3271.

PINACEAE

Abies cilicica (Ant. & Kotschy) Carr. subsp. *isaurica*, LR (Ic), A.G., Isto 9758, H.F. 3226.

SCROPHULARIACEAE

Verbascum oocarpum Murb., VU, H.F. 3245.
Verbascum leiocarpum Murb., EN, H.F. 3315.
Verbascum cilicium Boiss., VU, H.F. 3319.

Kovada Çayı Arboretumu'nun Endemik Taksonları

APIACEAE

Eryngium thorifolium Boiss., LR (cd), H.O. 8931.
Johrenia berytea Boiss. & Hausskn., LR (nt), H.F. 3464.

ASTERACEAE

Cirsium alatum (Gmelin) Bobrov subsp. *pseudocreticum* Davis&Parris, LR (Ic), M.C. 92
Cirsium leucopsis DC., LR (Ic), M.C. 406.
Helichrysum pamphylicum Davis&Kupicha, LR (Ic), M.C. 76.
Inula anatolica Boiss., LR (Ic), M.C. 227.
Onopordum boissieri Wilk., LR (nt), M.C. 126.
Senecio cilicus Boiss., LR (Ic), M.C. 381.

BORAGINACEAE

Alkanna sieheana Rech., LR (cd), H.O. 9116.
Nonea macroperma Boiss.&Heldr., LR (Ic), M.C. 3.
Moltzia aurea Boiss., LR (Ic), H.F. 3457.

BRASSICACEAE

Aethionema subulatum (Boiss.&Heldr.) Boiss., LR (cd), H.O. 9111.
Arabis androsacea Fenzl., LR (cd), M.C. 44.
Aubrieta pinardii Boiss., M.C. 287, LR (Ic), H.O. 9118.
Erysimum kotschyanum Gay., LR (Ic), H.O. 9113.
Iberis carica Bornm., LR (nt), H.O. 9107.

CAMPANULACEAE

Campanula lyrata Lam. subsp. *lyrata*, LR (Ic), M.C. 163.

CARYOPHYLLACEAE

Dianthus anatolicus Boiss., LR (Ic), H.F. 3455.
Saponaria kotschyana Boiss., LR (Ic), M.C. 435.
Silene armena Boiss. var. *armena*, LR (Ic), H.F. 3483.
Silene oreades Boiss. & Heldr., LR (nt), M.C. 285.
Silene tunicoides Boiss., LR (nt), M.C. 299.

FABACEAE

Astragalus densifolius Lam., DD, M.C. 416.
Astragalus mesoginatus Boiss., LR (Ic), M.C. 196.
Astragalus pinetorum Boiss., LR (Ic), H.F. 3462.
Astragalus vulneraria DC., LR (Ic), H.F. 3486.
Colutea melanocalyx Boiss.&Heldr subsp. *davisiiana* 100 (Browicz.) Chamb., LR (Ic), M.C. 79.
Genista burturensis P. Gibbs., LR (cd), H.F. 3481.
Hedysarum pestalozzae Boiss., LR (Ic), M.C. 208.
Medicago cf. shepardii Post ex Boiss., VU, M.C. 434.

HAMAMELIDACEAE

Liquidambar orientalis Miller., VU, M.C. 360.

HYPERICACEAE

Hypericum avicularifolium Jaub. & Spach subsp. *depilatum* (Freyn&Bornm.) Robson, LR (Ic), M.C. 344.

ILLECEBRACEAE

Paronychia argyroloba Stapf., LR (nt), H.O. 8948.

LAMIACEAE

Ajuga bombicina Boiss., LR (nt), M.C., 29.
Lamium eriocephalum Bentham subsp. *glandulosidens* (Hub-Mor.) R.Mill, LR (nt), M.C. 26..
Marrubium globosum Montbret & Aucher ex Bentham subsp. *globosum*, LR (Ic), M.C. 90.
Micromeria cristata (Hampe) Griseb subsp. *phrygia* P.H. Davis, LR (Ic), M.C. 139.
Nepeta caesarea Boiss., LR (nt), M.C. 144.
Origanum minutiflorum O.Schwarz & P.H. Davis, LR (nt), H.F. 3470.
Phlomis armenica Willd., LR (Ic), H.F. 3476.
Sidetitis libanotica Labill. subsp. *linearis* (Bentham) Bornm., LR (Ic), M.C. 368.
Stachys butleri R.Mil, EN, M.C. 518.

LILIACEAE

Ornithogalum nivale Boiss., LR (Ic), H.O., 9084.

LINACEAE

Linum pamphylicum (Boiss.) Podp., EN, M.C. 77.

PAPAVERACEAE

Papaver apokrinomenon Fedde, LR (Ic), H.F. 3488.

RUBIACEAE

Galium incanum SM. subsp. *centrale* Ehrend., LR (Ic), M.C. 66.

SCROPHULARIACEAE

Linaria genistifolia (L) Miller subsp. *confertiflora*
(Boiss.) Miller, LR (Ic), M.Ç. 10.

Linaria kurdica Boiss&Hohen subsp. *eriocalyx*
(Boiss.) Davis, VU, M.Ç. 191.

Scrophularia cryptophila Boiss&Heldr., LR (Ic), M.Ç.
149.

Verbascum elegantulum Hub-Mor., DD, H.Ö. 8931.

Verbascum leiocarpum Murb., EN, M.Ç. 244.

Verbascum oocarpum Murb., VU, H.Ö. 8979.

Veronica caespitosa Boiss. var. *caespitosa*, LR (Ic),
H.Ö. 9120.

Veronica lycica E.Lehm., LR (cd), M.Ç. 50.